

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”**

**Харків
2022**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”**

(перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”)

для студентів 2 курсу заочної форми навчання

Харків
2022

Методичні матеріали і рекомендації до вивчення навчальної дисципліни “Адміністративне право” (перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”) для студентів 2 курсу заочної форми навчання / уклад.: Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, І. В. Бойко, В. В. Зуй та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 35 с.

У к л а д а ч і: Ю. П. Битяк,
                              В. М. Гарашук,
                              І. В. Бойко,
                              В. В. Зуй,
                              О. Т. Зима,
                              І. Г. Ігнатченко,
                              М. С. Ковтун,
                              Д. В. Лученко,
                              Н. П. Матюхіна,
                              Я. С. Рябченко,
                              О. М. Соловйова,
                              В. А. Сьоміна,
                              С. А. Федчишин,
                              О. Б. Червякова

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2022

В С Т У П

Адміністративне право – навчальна дисципліна, яка викладається із метою надання студентам знань про правове забезпечення, реалізацію прав, свобод і задоволення інтересів громадян у відносинах з органами публічного адміністрування (публічного управління), посадовими особами таких органів, про порядок виконання державою своїх управлінських функцій, моделі, форми і методи публічного адміністрування, особливості управлінського впливу в різних сферах суспільного життя.

У навчальному процесі використовуються такі форми, як лекції, практичні заняття, індивідуальні і групові консультації, виконання студентами самостійних завдань, їх участь у науково-дослідницькій роботі.

У результаті опанування навчальної дисципліни студенти повинні:

з н а т и управління як соціальне явище; мету і види управління; поняття, сутність і ознаки публічного адміністрування; співвідношення публічного адміністрування з іншими видами управлінської діяльності; предмет, метод, систему і принципи адміністративного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; джерела адміністративного права; основні проблеми науки адміністративного права; поняття й особливості адміністративно-правових норм і відносин; суб'єктів адміністративного права й елементи їх статусу; функції, форми, сутність і зміст адміністративних процедур; методи публічного адміністрування; поняття й основні риси адміністративного примусу й адміністративної відповідальності; поняття і склад адміністративного правопорушення; систему і види адміністративних стягнень, правила і строки їх накладення; правила провадження у справах про адміністративні правопорушення й заходи забезпечення такого провадження; окремі адміністративні провадження; сутність адміністративної юстиції та адміністративного судочинства в Україні; органи адміністративної юрисдикції у справах про адміністративні правопорушення; правові засади й організацію адміністрування у сфері економіки, соціально-культурній сфері й публічне адміністрування адміністративно-політичною діяльністю;

у м і т и використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері управління й публічного адмі-

ністрування; аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрями проведення реформ у окресленій сфері; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Зважаючи на значну кількість нормативно-правових актів, якими врегульовуються відносини у сфері державного управління, при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративне право” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на інтернет-сайті: zakon1.rada.gov.ua.

Крім того, рекомендовано таку літературу до усіх тем:

Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), І. М. Балакарева, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2020. 392 с.

Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, В.В. Зуй та ін.]. Вид. 5-те, допов. та перероб. Харків: Право, 2020. 192 с.

Адміністративне право. Альбом схем: навч. посібник / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гарашук та ін.; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків: Право, 2015. 150 с.

Адміністративне право. Загальна частина: навч. посібник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. В. Зуй. Харків: Одиссей, 2011. 240 с.

Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / Т. О. Коломєць. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.

Адміністративне право України. Академічний курс: підручник у 2 т. / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Юрид. думка, 2007. Т. 1: Загальна частина. 592 с.

Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / відп. ред. В. Б. Авер'янов. Київ: Юрид. думка, 2009. Т. 2: Особлива частина. 600 с.

Адміністративне право України. Особлива частина. Академічний курс: підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Золота миля, 2013. 840 с.

Антологія української юридичної думки: у 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 5 : Поліцейське та адміністративне право / упоряд.: Ю. І. Римаренко, В. Б. Авер'янов, І. Б. Усенко; відп. ред. Ю. І. Римаренко, В. Б. Авер'янов. Київ: Юрид. кн., 2003.

Загальне адміністративне право: підручник / І. С. Грищенко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька та ін.; за заг. ред. І. С. Грищенка. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні: монографія. Харків: Фоліо, 2002. 176 с.

Европейский суд по правам человека. Избранные решения: в 2 т. Москва : НОРМА, 2000. URL: <http://www.echr.ru>.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

Константий О. В. Джерела адміністративного права України: монографія. Київ: Рада, 2005. 120 с.

Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посібник / В. Я. Малиновський. 3-тє вид., доповн. та переробл. Київ: Атіка, 2009. 608 с.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 796 с.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 167–228.

Олексенко Т.М. Правосуб'єктність громадян в адміністративному праві : теоретико-методологічний аспект. *Право і державне управління* 2015. № 1 (18). С.13–18.

Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Наук. думка, 2007. 587 с.

Фіночко Ф. Д. Витоки адміністративного права. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 4. С. 171–177.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права
Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 5 від 11.01.2022 р.)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

I. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА, ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

Публічне адміністрування (публічне управління), сутність і види

Управління як соціальне явище. Мета й види управління. Поняття, сутність і ознаки публічного адміністрування. Публічне адміністрування й державне управління: спільні та особливі риси. Суб'єкти й об'єкти публічного адміністрування. Принципи публічного адміністрування. Сутність виконавчої влади. Співвідношення публічного адміністрування, виконавчої влади й адміністративного права.

Предмет, метод, систем і принципи адміністративного права

Адміністративне право як галузь права. Наука адміністративного права. Адміністративне право як навчальна дисципліна. Предмет адміністративного права. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх класифікації. Система адміністративного права. Систематизація адміністративного права. Види систематизації адміністративного права.

Адміністративно-правові норми і джерела адміністративного права

Поняття адміністративно-правової норми. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Реалізація адміністративно-правових норм. Джерела адміністративного права. Конституція як основне джерело адміністративного права.

Адміністративно-правові відносини

Поняття адміністративно-правових відносин. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Адміністративна правосуб'єктність. Суб'єкти й об'єкти адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

II. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Приватні особи – суб'єкти адміністративного права

Поняття і складові адміністративно-правового статусу громадянина. Адміністративна правоздатність громадянина. Адміністративна дієздатність громадянина. Права й обов'язки громадян у сфері публічного адміністрування. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

Юридичні особи приватного права як суб'єкти публічного управління

Поняття й види юридичних осіб приватного права як суб'єктів адміністративного права.

Об'єднання громадян, форми їх участі у здійсненні публічного управління. Поняття й види громадських об'єднань. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань.

Адміністративно-правовий статус політичних партій.

Колективні суб'єкти без статусу юридичної особи.

Органи публічного управління й муніципальна адміністрація як суб'єкти адміністративного права

Поняття, ознаки і правове становище органів публічного управління (публічного адміністрування). Органи виконавчої влади: система, види, ознаки. Принципи побудови й місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види й система органів виконавчої влади.

Муніципальна адміністрація. Бюджетні установи.

Публічні службовці як суб'єкти адміністративного права

Публічна служба та публічні службовці: правове регулювання.

Державна служба: поняття, види і принципи, її ознаки й

співвідношення з публічною службою. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття, правовий статус і види. Посада й посадова особа: співвідношення понять. Основні права й обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Пройходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям і перебуванням на державній службі. Відповідальність державних службовців. Підстави припинення державної служби.

III. ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Функції та форми публічного адміністрування. Акти публічного адміністрування

Поняття і види форм публічного адміністрування. Правові й неправові форми публічного адміністрування.

Правотворчість як форма публічного адміністрування. Нормативно-правові акти, їх види, риси й юридичне значення. Порядок прийняття актів публічного адміністрування. Вимоги до актів публічного адміністрування й наслідки їх недотримання. Класифікація актів публічного адміністрування. Нормативні й індивідуальні акти. «Електронне урядування» як форма публічного адміністрування.

Адміністративна процедура. Адміністративні послуги

Адміністративна процедура: поняття, ознаки й види. Правові засади адміністративної процедури, особливості їх правового регулювання і сфера застосування. Принципи адміністративної процедури. Суб'єкти адміністративної процедури. Стадії адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративної процедури, їх права й обов'язки. Стадії адміністративної процедури.

Адміністративні послуги, сутність, види і сфера застосування. Правове регулювання надання адміністративних послуг.

IV МЕТОДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ. ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНИХ ОСІБ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Поняття й види методів публічного адміністрування

Сутність, ознаки і значущість адміністративно-правових методів публічного адміністрування. Класифікація методів публічного адміністрування. Переконавання як метод публічного адміністрування, його співвідношення з адміністративним примусом.

Адміністративний примус

Сутність і види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття й риси адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види й особливості застосування заходів адміністративного запобігання й адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення правопорушень.

Адміністративно-правові режими

Види режимів у сфері публічного адміністрування. Спеціальні режими та їх особливості. Види спеціальних режимів, підстави й порядок їх введення. Нормативна база спеціальних режимів. Правовий режим надзвичайного стану: умови введення, перелік і межі надзвичайних заходів. Гарантії забезпечення законності в умовах надзвичайного стану. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим воєнного стану. Режим державної таємниці. Прикордонний режим.

Способи захисту прав приватних осіб у публічному адмініструванні

Законність у сфері публічного адміністрування. Складові законності у сфері публічного адміністрування. Способи забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні. Контроль у сфері публічного адміністрування, його сутність й юридичні підстави. Адміністративна юстиція, передумови виникнення й види. Моделі адміністративної юстиції. Особливості становлення адміністративної юстиції в Україні.

V. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Адміністративна відповідальність

Поняття й риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи. Головні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

Законодавчі основи адміністративної відповідальності. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості й місце в системі національного законодавства.

Зміст і завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення. Повноваження державних органів і місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

Адміністративне правопорушення: поняття і склад. Види адміністративних стягнень

Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки й відмінність від інших видів правопорушень.

Склад адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об'єкти адміністративного правопорушення. Об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Обставини, що виключають відповідальність за адміністративне правопорушення. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу. Звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Види адміністративних стягнень. Мета адміністративного стягнення. Основні й додаткові адміністративні стягнення.

Адміністративні стягнення і порядок їх накладення

Поняття і класифікація адміністративних стягнень. Мета й види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення стягнення при вчиненні кількох адміністра-

тивних правопорушень. Строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду.

Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення. Органи адміністративної юрисдикції у справах про адміністративні правопорушення. Система органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення

Загальна характеристика й види адміністративних проваджень. Сутність і цілі адміністративних проваджень, їх місце в адміністративному процесі. Сфера застосування адміністративних проваджень. Особливості адміністративних проваджень, їх правове регулювання й підстави виникнення. Види адміністративних проваджень. Суб'єкти адміністративних проваджень. Загальний та спеціальний суб'єкти адміністративних проваджень. Нормативна база адміністративних проваджень.

Поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення. Завдання і принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення. Протокол про адміністративне правопорушення. Особи, які мають право скласти протокол про адміністративне правопорушення. Місце, строки і порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Види і зміст постанов по справах про адміністративні правопорушення. Оскарження й опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування й види. Право на оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Дисциплінарне провадження, його особливості та підстави застосування. Суб'єкти дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством. Нормативна база дисциплінарного провадження за адміністративним законодавством.

Провадження за зверненнями громадян

Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні. Види звернень громадян. Вигоди, які висуваються до звернень громадян. Порядок розгляду звернень громадян згідно із Законом України “Про звернення громадян” та іншими нормативними актами. «Електронна петиція» як форма звернення громадян, її особливості.

Матеріальна відповідальність за адміністративним правом

Підстави й особливості матеріальної відповідальності за адміністративним правом. Відмінність матеріальної відповідальності за адміністративним правом від цивільно-правової відповідальності й відповідальності за трудовим законодавством. Нормативна база й суб’єкти матеріальної відповідальності за адміністративним правом.

VI. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ Й ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Правові засади й організація публічного адміністрування у сфері економіки

Сутність, завдання, функції та методи публічного адміністрування у сфері економіки. Складові сфери управління економікою. Правове регулювання економічною діяльністю. Система органів публічного адміністрування економіки.

Правові засади і організація публічного адміністрування у соціально-культурній сфері.

Сутність, завдання, форми та методи публічного адміністрування в соціально-культурній сфері. Складові соціально-культурної сфери в Україні. Правове регулювання соціально-культурною сферою. Система органів публічного адміністрування в соціально-культурній сфері.

Правові засади і організація публічного адміністрування адміністративно-політичною діяльністю

Сутність, завдання, форми й методи публічного адміністрування адміністративно-політичною діяльністю. Складові сфери адміністративно-політичної діяльності в Україні. Правове регулювання публічного адміністрування адміністративно-політичною діяльністю. Система органів публічного адміністрування адміністративно-політичною діяльністю.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Заочна форма навчання

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
1	Предмет, метод, система і принципи адміністративного права. Адміністративно-правові норми і джерела адміністративного права. Суб'єкти адміністративного права	50	6	4	40
2	Форми і методи публічного адміністрування. Акти публічної адміністрації. Адміністративна процедура. Адміністративні послуги	42	2	-	40
3	Адміністративний примус.	26	2	4	20
4.	Адміністративна відповідальність	34	4	-	30
5	Провадження у справах про адміністративні правопорушення	28	2	-	26
Усього за навчальний рік:		180	16	8	156

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З а н я т т я 1. Предмет, метод, система і принципи адміністративного права. Адміністративно-правові норми і джерела адміністративного права. Суб'єкти адміністративного права

Питання для обговорення

1. Адміністративне право як галузь права, його предмет і метод.
2. Принципи адміністративного права.
3. Адміністративно-правові норми, їх ознаки.
4. Джерела адміністративного права, їх класифікація.
5. Суб'єкти адміністративного права.

З а в д а н н я

1. Проаналізуйте нижченаведені ситуації. Окресліть правові зв'язки, що сформувалися в запропонованих умовах. Визначте, які з них належать до предмета адміністративного права. Чи суб'єкти цих правовідносин мають однакові права й обов'язки? За чиєю ініціативою правовідносини виникли? Чи необхідна згода інших осіб для їх виникнення?

(а) Громадяни А. і Р. вирішили укласти шлюб і звернулися із відповідною заявою до органу реєстрації актів цивільного стану.

(б) Поліцейський зупинив автомобіль, яким керував гр. П., оскільки останній проїхав на заборонений сигнал світлофора

(в) Кабінет Міністрів України прийняв постанову про встановлення карантину і запровадження посилених протиепідемічних заходів.

(г) Служба безпеки України й Державна митна служба України уклали договір щодо взаємодії в боротьбі з контрабандою.

(д) Громадянин Т. звернувся до органу місцевого самоврядування із заявою про реєстрацію місця проживання.

2. Громадянин С. недотримався карантинних обмежень, а 12.07.2020 р. факт порушення було зафіксовано засобами телеко-

мунікації Працівник Національної поліції склав адміністративний протокол. Громадянин С. у поясненнях до протоколу зазначив, що не скоював правопорушення, оскільки Постанова Кабінету Міністрів України, яка встановлювала карантинні обмеження, порушені ним, була опублікована в «Урядовому кур'єрі» лише 13.07.2020 р., на що поліцейський пояснив, що Постанову ухвалено 10.07.2020 р., а акти Кабінету Міністрів України набирають чинності з дня їх прийняття, крім того, Постанова вперше була опублікована 11.07.2020 р. у газеті «Голос України», яка також є офіційним виданням. Розглядаючи справу про адміністративне правопорушення (порушення карантинних обмежень), суддя згадав, що особисто бачив, як 10.07.2020 р. по телебаченню транслювалося засідання Кабінету Міністрів України, де була ухвалена та оголошена згадана Постанова.

Яке рішення має прийняти суддя у справі, якщо пропустити, що протокол оформлено належним чином і всі обставини, що вказують на скоєння правопорушення, у ньому зафіксовані?

3. Складіть схеми підпорядкування наведених нижче органів виконавчої влади:

1) Кабінет Міністрів України, Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області, Балаклійський районний відділ Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області, Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Харківський обласний військовий комісаріат, Генеральний штаб Збройних Сил України, Шевченківський районний військовий комісаріат м. Харків, Державна міграційна служба України, Адміністрація Державної прикордонної служби України;

2) Міністерство фінансів України, Фонд державного майна України, Державна аудиторська служба України, Кабінет Міністрів України, Північно-східний офіс Держаудитслужби; Регіональне відділення Фонду державного майна України по Харківській, Донецькій та Луганській областях.

3) Харківська обласна державна адміністрація, Чугуївська районна державна адміністрація, Кабінет Міністрів України, Міністерство юстиції України, Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Харків), Західне міжрегіональне управ-

ління Міністерства юстиції (м. Львів), Державна архівна служба України.

4. З'ясуйте, виокремивши ознаки державних службовців і посилаючись на положення чинного законодавства, які з перелічених посад належать до державних службовців?

Голова Харківської обласної державної адміністрації. 2. Харківський міський голова. 3. Голова Державної аудиторської служби України. 4. Міністр юстиції України. 5. Радник Президента України. 6. Директор підприємства «Приватне виробництво вина». 7. Директор загальноосвітньої школи. 8. Прибиральниця Харківської обласної державної адміністрації. 9. Державний секретар Міністерства юстиції України.

5. Стосовно директора департаменту обласної державної адміністрації В. складені протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, в яких зазначалося, що В., по-перше, на платній основі проводив практичні заняття в місцевому закладі вищої освіти, по-друге, отримав від студентів у подарунок картину вартістю 2500 грн. Факти вчинення правопорушень В. заперечував, посилаючись на те, що викладав у неробочий час, а відповідний подарунок отримав із нагоди свого професійного свята. За результатом розгляду справи судом В. був звільнений головою обласної державної адміністрації з посади директора департаменту.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив В., на Вашу думку, обмеження, спрямовані на запобігання корупційним і пов'язаним із корупцією правопорушенням?

6. П'ятнадцятирічний гр. М. проживав із батьками у приватному будинку. Згодом його батьки придбали за договором купівлі-продажу квартиру. Тоді гр. М. звернувся до Центру надання адміністративних послуг із заявою про реєстрацію його місця проживання за адресою знаходження цієї квартири. У реєстрації гр. М. було відмовлено із посиланням на те, що квартира належить батькам гр. М., а не йому, проте гр. М. вважав, що такою відмовою порушено його право на вільний вибір місця проживання.

Чи порушено у даній ситуації право гр. М.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 27.07.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України в ред. від 16.04.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1382-15/para033#o33>

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>

Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. Офіційний. вісник України. 2016. № 3. Ст. 149. (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. Офіційний. вісник України. 2001. № 33. Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р., Офіційний. вісник України. 2014. № 87. Ст. 2474 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження критеріїв визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування: постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р., зі змін. та доп. Офіційний. вісник України. 2016. № 30. Ст. 1206 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Загальних правил поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. Офіційний. вісник України. 2016. № 74. Ст. 2493.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. Офіційний вісник України. 2016. № 28. Ст. 1116. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. Офіційний вісник України. 2016. № 28. Ст. 1115 (з наступ. змін. та допов.).

Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. Офіційний вісник України. 2016. № 34. Ст. 1329. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: постанова Кабі-

нету Міністрів України від 23.08.2017 р. Офіційний вісник України. 2017. № 70. Ст. 2124 (з наступ. змін. та допов.).

Битяк Ю., Бойко І., Писаренко Н. Система адміністративного права. *Право України*. 2017. № 12. С. 173–183.

Бойко І. В. До питання про предмет адміністративного права. *Адміністративне право і процес*. 2016. № 1 (15). С. 5–12.

Бойко І. В. Доктринальні ідеї та цілі адміністративного права. *Право України*. 2019. № 5. С. 13–29.

Капінус Р. Ю. Деякі аспекти проблематики джерел адміністративного права на прикладі країн романо-германської правової системи (Італії, Франції, Німеччини). *Право України*. 2013. № 10. С. 298–304.

Котух К. Принципи адміністративного права України. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 6. С. 62–65.

Курінний Є. В. Об'єкт та предмет українського адміністративного права: змістовна та аксіологічна сутність категорій. *Публічне право*. 2016. № 1. С. 43–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_1_7

Курило В. І. Про систему джерел адміністративного права України. URL: http://www.nbuv.v.ua/portal/natural/Npnau/Yur/2009_2/index.html

Лук'янець Д. М. Про співвідношення методу адміністративного права та методів адміністративно-правового регулювання. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2010. № 945 : Серія "Право". С. 288–291.

Мельник Р. С. Система адміністративного права України: монографія. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. 398 с.

Мельник Р.С. Джерела адміністративного права: сучасний погляд на сталі конструкції. *Право України*. 2019. № 5 С. 46 – 62.

Пухтецька А. Принципи адміністративного права у країнах Європейського Союзу та в Україні. *Право України*. 2017. № 7. С. 76–82.

Стеценко С. Предмет адміністративного права як «вічнозелений» сюжет адміністративно-правової науки. *Право України*. 2019. № 5. С. 29–45.

Цуркаленко Ю.В. Джерело сучасного адміністративного права: проблеми розуміння та способи їх вирішення. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/pppd_2018_4_32.pdf

Шевелін Д. А. Диспозитивність в адміністративному праві – нові ознаки методу правового регулювання. *Форум права*. 2008. № 1. С. 453–458. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08sdampr.pdf>

Авер'янов В. Б., Пухтецька А. А. Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 110–117.

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. С. 75–107.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. Теорія і практика правознавства. 2015. Вип. 1 (7) URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Грабильніков А. В. Конституційно-правовий статус і правовий режим іноземців і осіб без громадянства в Україні : співвідношення понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. № 6. С. 59–66.

Дракохруст Т.В. Особливості правової регламентації законодавства України у сфері захисту прав іноземців та осіб без громадянства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С.190–193.

Загородня Н. В. Адміністративно-правовий статус громадян України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2018. № 33. С.75–77.

Кізілов Ю. Правове регулювання проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 2 (29). С. 137–142.

Кірмач А. В. Конкурсна процедура прийняття на державну службу: європейський досвід правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 123–131.

Коваль В.О. Забезпечення прав іноземців та осіб без громадянства в адміністративних справах про їх видворення за межі України. *Право України*. 2016. № 3. С. 269–276.

Коломоєць Т. О. Щорічне оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в Україні: чи досконалою є обрана нормативна модель ? *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 96–104.

Корнута Л. М. Принцип політичної неупередженості в системі принципів державної служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 72–75.

Костюшко О. П. Забезпечення адміністративно-правових гарантій прав і свобод людини та громадянина. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 162–177.

Людькова І. Щодо особливостей правового статусу центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_6_13

Михайловський В. Загальні засади адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Jurnalul juridic national : teorie si practika*. 2017. aprilie. С.85–87.

Олексенко Т.М. Правосуб'єктність громадян в адміністративному праві : теоретико-методологічний аспект. *Право і державне управління* 2015. № 1 (18). С. 13–18.

Панова Н. С. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3 (28). Т. 1. С. 55–60.

Припинення державної служби як інститут адміністративного права / Л. Р. Біла-Тіунова, Н. С. Панова, О. В. Тодошак, Ю. Г. Фаєр. Одеса: Фенікс, 2015. С. 97–173.

Степаненко К.В. Адміністративно-правовий статус громадян України за кордоном. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2013. № 6–1. Т. 1. С. 196–198.

Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Юрид. науки”*. 2015. Вип. 2. Т. 2. С. 206–209.

З а н я т т я 2. Адміністративний примус.

Адміністративна відповідальність

Питання для обговорення

1. Поняття й ознаки адміністративного примусу.
2. Види заходів адміністративного примусу.
3. Поняття й ознаки адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.
4. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості.

З а в д а н н я

7. У зв'язку з поширенням у місті захворювання на дифтерію в медичних закладах робили профілактичні щеплення всім громадянам віком до 50 років. Від щеплення гр. В. відмовився, вважаючи це справою добровільною. Лікар попередив його, що щеплення може бути зроблене примусово. Впевнений у тому, що примус можливий лише в разі вчинення правопорушення, гр. В. звернувся до управління охорони здоров'я з проханням роз'яснити йому порядок проведення профілактичних щеплень.

Проаналізуйте ситуацію і підготуйте юридично обгрунтовану відповідь на звернення гр. В. Рішення запишіть.

8. Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Миколаївській області (далі – ДСНС) в порядку ч. 2 ст. 68 Кодексу цивільного захисту України звернулося до адміністративного суду з позовом до ТОВ «Стейт Оіл» про застосування заходу реагування у вигляді повного зупинення роботи однієї з його АЗС. Позовні вимоги обгрунтовані тим, що виявлене при плановій перевірці АЗС порушення може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій (пожеж), не дозволить вчасно їх ліквідувати і потенційно загрожувє життю і здоров'ю людей. Зокрема, лінії живлення до побутового кондиціонера приміщення операторської АЗС не забезпечені автономним пристроєм електричного захисту (пп. 2.26. п. 2. р. IV Правил пожежної безпеки в Україні). Акт перевірки підписаний відповідальною особою ТОВ без будь-яких зауважень.

До якого виду заходів адміністративного примусу належить той, що згаданий у завданні? З'ясуйте особливості порядку його застосування.

9. Посилаючись на відповідні нормативно-правові акти, проведіть розмежування адміністративної й кримінальної відповідальності.

а) У жовтні 2020 року гр. Д., перебуваючи в супермаркеті «АТБ», із торгового залу викрав харчових продуктів на загальну суму 146 грн.

До якого виду відповідальності буде притягнуто гр. Д.? Чи змінився би вид відповідальності, якби особа вчинила таке саме діяння у лютому 2021 р.?

б) Гр. Б., керуючи автомобілем, допустив наїзд на пішохода, який рухався на нерегульованому пішохідному переході, внаслідок чого пішохід отримав легкі тілесні ушкодження.

До якого виду відповідальності буде притягнуто гр. Б.? Що є підставою для розмежування кримінальної й адміністративної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху?

в) Після закриття сезону полювання 2020/2021 рр. два товариши-мисливці ділилися розповідями про здобич. Так, мисливець М. вполював дві качки, мисливець К. – одну чернь білооку.

Чи є в діях мисливців ознаки порушення правил полювання за умови, що вони мали посвідчення мисливця, контрольну картку обліку добутої дичини і порушень правил полювання, картку відстрілу дичини і дозвіл на зброю? До якого виду відповідальності вони можуть бути притягнуті?

г) Громадянин Л. вирощував на своїй присадибній ділянці рослини снотворного маку. Під час складання протоколу виявилось, що кількість нарковмісних рослин не перевищує 100 штук.

Чи є підстави для притягнення гр. Л. до кримінальної відповідальності?

10. Громадянин Б. керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Співробітник поліції відсторонив його від керування транспортним засобом, оглянув на стан сп'яніння за допомогою індикаторної трубки у присутності двох осіб і вилучив посвідчення водія, про що зазначив у протоколі огляду. Гр. Б. протокол підписав, але зауважив, що він не погоджується з результатами проби, бо вважає технічний прилад несправним.

За даною справою підготуйте письмово: протокол огляду, протокол про адміністративне правопорушення, пояснення і зауваження щодо змісту протоколу та інші матеріали. Які наслідки незгоди гр. Б. з результатами огляду?

11. Інспектором з паркування Інспекції з питань контролю за паркуванням Дніпровської міської ради було зафіксовано, що гр. П. користувався платним майданчиком для паркування 27.09.2020 року з 14 год. 55 хв по 15 год. 08 хв, тобто більше 10 хвилин, однак без здійснення оплати вартості послуг, про що свідчать фотознімки автомобіля. Беручи це до уваги, 03.11.2021 р. складено постанову про притягнення до відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів. Гр. П. не погодився з вказаною постановою, обґрунтовуючи свої доводи тим, що до постанови не надано належних і допустимих доказів, на підставі яких встановлено, що ним не сплачено користування платного паркування. Крім того, на думку гр. П., паркування на вул. Липінського у м. Дніпро ним здійснено 27.09.2020 року у вихідний день, а відповідно до знака на початку паркувальні місця є безоплатними у вихідний день.

Надайте обґрунтований юридичний висновок стосовно законності прийнятого рішення інспектором із паркування. Свою відповідь обґрунтуйте, посилаючись на чинне законодавство.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-11>

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Адміністративна відповідальність: загальні положення / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй. Проблеми правової відповідальності: монографія / В. Я. Тацій [та ін.] ; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, В. І. Борисова. Харків : Право, 2014. С. 137–162.

Адміністративна відповідальність та провадження в справах

про адміністративні правопорушення: навч. посібник / за заг. ред. О. В. Кузьменко. Київ: Центр учб. л-ри, 2016. 388 с.

Белікова О. В. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Держава та регіони: Серія Право. 2013. № 3. С. 28–31.

Гаврилова О. І. Особливості адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 5. Т. 2. 2015. С. 99–102.

Гумін О. М. В., Пряхін Є. В. Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Європейські перспективи. 2014. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3

Дембіцька С. Л. До питання розуміння адміністративного правопорушення та застосування адміністративного примусу. Публічне право. 2016. № 2. С. 99–106.

Карелін В. Заходи адміністративного примусу та особливості їх застосування у сфері організації виконання покарань. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/1/18.pdf>

Кобець М. П., Бочек О. І. Застосування поліцейських заходів в аспекті дотримання прав людини. Наука та правоохорона. 2018. № 3 (41). С. 54–60. URL: http://naukaipравоохорона.com/journal/ukr/2018_3/9.pdf

Поштаренко О. Поняття, сутність та зміст адміністративної відповідальності в умовах нової парадигми адміністративного права. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 3. С. 174–179.

Припутень Д. С. Поняття та особливості примусу у службовому праві України, не пов'язаного із юридичною відповідальністю. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj9_Ymt987rAhUZi8MKHUPkD_MQFjAAegQIBRAB&url=http%3A%2F%2Fjournals.uran.ua%2Fsr_la_w%2Farticle%2Fdownload%2F135821%2F132848&usg=AOvVaw1Cc4ikeJLYrxMKfybalb8v

Ткаля О. Загальнотеоретичне розуміння адміністративно-правового впливу URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/12/30.pdf>

Ткаля О. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4778/Tkalja%20O.%20V.%20Klasifikacija%20zahodiv%20admin.-pravov.%20primusu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ
Опис навчальної дисципліни і предмета курсу
“Адміністративне право”

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	08 „Право”	Нормативна	Нормативна
	081 „Право”		
		Рік підготовки:	
Поточних контроль здійснюється протягом навчального року відповідно до Положення про критерії оцінювання знань і умінь студентів каф. адмін. права			2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат, анотація статті, курсові роботи		Семестр	
Загальна кількість годин - 180			3 - 4-й
		Лекції	
			16 год.
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних –24 год. самостійної роботи студента – 156 год.		Освітньо-кваліфікаційний рівень: „Бакалавр”	Практичні
			8 год
	Лабораторні		
	–		
	Самостійна робота		
	Індивідуальні завдання: –		
	Вид контролю: Залік/іспит		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

Переведення оцінки за 100-бальною шкалою здійснюється відповідно до нижчевказаної таблиці:

За 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	За національною системою
90-100	A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня, з кількома помилками	4
75-79	C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота, але з певною кількістю незначних помилок	
70-74	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3
60-69	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	
20-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2
1-19	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	

Критерії оцінювання знань і умінь при проведенні державної атестації з адміністративного права

4.1. Державна атестація здійснюється у формі усного іспиту за екзаменаційними білетами. До кожного білета включаються по три питання, перелік яких визначає кафедра адміністративного права.

4.2. Результати складання державного іспиту оцінюються за національною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

4.3. Оцінка **«відмінно»** виставляється, якщо студент виявив системне й глибоке знання навчального матеріалу, точно і вичерпно відповів на питання екзаменаційного білета, продемонстрував уміння застосовувати набуті знання при вирішенні практичних завдань.

4.4. Оцінку **«добре»** студент отримує, якщо він продемонстрував достатньо повне знання матеріалу, але під час відповіді допустив декілька несуттєвих неточностей (або не в повній мірі розкрив до кінця зміст одного з питань білета), виявив розуміння значення отриманих знань для практичної діяльності.

4.5. Оцінка **«задовільно»** виставляється, якщо студент продемонстрував знання основного матеріалу дисципліни в обсязі, достатньому для роботи за професією, але допустив при відповіді суттєві неточності (або не в повній мірі розкрив зміст двох питань білета).

4.6. Оцінка **«незадовільно»** виставляється, якщо студент при відповіді на кілька питань білета допустив суттєві помилки, продемонстрував очевидні прогалини в знаннях (незнання базових понять, категорій тощо), що свідчить про неможливість здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з відповідної дисципліни.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративне право” й формуванню в них навичок і вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та робота з літературою до них;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється в процесі поточного контролю (ПК) і підсумкового контролю знань (ПКЗ) під час сесії

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Адміністративне право як галузь права, його предмет
2. Поняття і основні риси публічного адміністрування.
3. Сутність виконавчої влади, її співвідношення з публічним адмініструванням та адміністративним правом.
4. Метод і система адміністративного права.
5. Зв'язок адміністративного права з іншими галузями українського права.
6. Поняття, особливості та види адміністративно-правових норм.
7. Систематизація адміністративного права та її особливості. Джерела адміністративного права.
8. Поняття, основні риси та види адміністративно-правових відносин.
9. Адміністративно-правовий статус громадян України.
10. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
11. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади.
12. Види та система органів виконавчої влади, принципи її побудови.
13. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України за Законом України “Про Кабінет Міністрів України”.
14. Центральні органи виконавчої влади в системі органів виконавчої влади.
15. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.

16. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань і політичних партій.

17. Поняття, види та принципи державної служби в Україні.

18. Поняття та види державних службовців

19. Законодавчі основи та правове регулювання державної служби в Україні.

20. Особливості юридичної відповідальності державних службовців.

21. Поняття та види функцій публічного адміністрування.

22. Поняття форм публічного адміністрування, їх види.

23. Поняття правових актів публічного адміністрування, їх юридичне значення.

24. Класифікація актів публічного адміністрування та їх дія.

25. Вимоги, що ставляться до актів публічного адміністрування, наслідки їх недотримання.

26. Адміністративний договір як форма управлінської діяльності.

27. Електронне урядування як форма організації публічного адміністрування.

28. Поняття та ознаки адміністративних послуг.

29. Порядок надання адміністративних послуг. Центри надання адміністративних послуг.

30. Поняття та ознаки адміністративної процедури.

31. Учасники адміністративної процедури.

32. Стадії адміністративної процедури.

33. Поняття режиму законності та дисципліни у сфері публічного адміністрування та способи їх забезпечення.

34. Контроль у сфері публічного адміністрування: поняття, зміст та види.

35. Контроль органів виконавчої влади загальної компетенції. Відомчий та міжвідомчий контроль. Судовий контроль.

36. Звернення громадян, їх види.

37. Порядок розгляду звернень громадян згідно з Законом України “Про звернення громадян”.

38. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.

39. Адміністративний примус, та його різновиди.

40. Заходи адміністративного запобігання, їх види та суть.

41. Заходи адміністративного припинення, їх види та суть.

42. Поняття і види адміністративно-правових режимів

43. Поняття й основні риси адміністративної відповідальності.

44. Завдання, система і чинність законодавства України про адміністративні правопорушення.

45. Адміністративне правопорушення, його склад.

46. Суб’єкти адміністративних правопорушень.

47. Особливості відповідальності неповнолітніх у віці від 16 до 18 років.

48. Особливості адміністративної відповідальності посадових осіб.

49. Відповідальність військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень.

50. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

51. Мета адміністративних стягнень, їх види.

52. Попередження та штраф, як види адміністративних стягнень.

53. Оплатне вилучення і конфіскація предметів як адміністративні стягнення.

54. Позбавлення спеціального права, наданого громадянинові, як вид адміністративного стягнення.

55. Громадські, виправні та суспільно-корисні роботи, як види адміністративного стягнення.

56. Адміністративний арешт та арешт з утриманням на гауптвахті, як види адміністративних стягнень.

57. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

58. Загальні правила накладення стягнень за адміністративні правопорушення.

59. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.

60. Строки накладення адміністративних стягнень.

61. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.

62. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи.

63. Адміністративна юстиція: поняття, моделі та особливості становлення в Україні.

64. Адміністративне судочинство в Україні: завдання та принципи.

65. Завдання і порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.

66. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

67. Протокол про адміністративне правопорушення.

68. Постанова по справі про адміністративне правопорушення.

69. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

70. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судам (суддям).

71. Право на оскарження та порядок оскарження постанови про накладення адміністративного стягнення.

72. Види рішень, що приймаються по скарзі на постанову про накладення адміністративного стягнення.

73. Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили та перегляд постанови.

74. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

75. Правові засади і організація публічного адміністрування у сфері економіки, соціально-культурного будівництва і в адміністративно-політичній сфері.

З М І С Т

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни “Адміністративне право”....	6
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	13
Завдання до практичних занять і самостійної роботи.....	14
Контроль знань студентів.....	26
Самостійна робота студентів.....	28
Програмні питання з навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	29

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

(перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень

галузі знань 08 “Право”

спеціальності 081 “Право”)

для студентів 2 курсу заочної форми навчання

У к л а д а ч і: БИТЯК Юрій Прокопович,
ГАРАЩУК Володимир Миколайович,
БОЙКО Ірина Володимирівна,
ЗУЙ Валентина Василівна,
ЗИМА Олександр Тарасович,
ІГНАТЧЕНКО Ірина Георгіївна,
КОВТУН Марина Сергіївна,
ЛУЧЕНКО Дмитро Валентинович,
МАТЮХІНА Наталія Петрівна,
РЯБЧЕНКО Ярослава Степанівна,
СОЛОВЙОВА Ольга Миколаївна,
СЬОМІНА Валентина Анатоліївна,
ФЕДЧИШИН Сергій Анатолійович,
ЧЕРВЯКОВА Олена Борисівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *Л. В. Русанова*

Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*